

Sygn. akt III PSK 199/21

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa Starszego Inspektora Pracy A. K. działająca na rzecz K. S. przeciwko N. Sp. z o.o. z siedzibą w M. (dawniej "T." Sp. z o.o. z siedzibą w K.) o ustalenie istnienia stosunku pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 lutego 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.
z dnia 15 marca 2021 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Ś. w sprawie z powództwa Starszego Inspektora Pracy A. K., działającego na rzecz K. S. przeciwko „T.” Spółka z o.o. z siedzibą w K. (obecnie N. Spółka z o.o. z siedzibą w M.) o ustalenie istnienia stosunku pracy, oddalił apelację pozwanej Spółki od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 17 grudnia 2020 r., ustalającego, że K. S. łączył z pozwaną stosunek pracy w okresie od dnia 20 sierpnia 2018 r. do dnia 31 stycznia 2019 r. oraz w okresie od dnia 6 marca do dnia 30 kwietnia 2019 r.

Sądy obu instancji uznały, że umowy łączące K. S. z pozwaną Spółką w spornym okresie wykazywały wszystkie typowe i charakterystyczne cechy stosunku pracy w rozumieniu art. 22 § 1 k.p., co prowadziło do uwzględnienia powództwa. K. S. wykonywała na rzecz pozwanej pracę kasjera sprzedawcy w sklepie pod

kierownictwem pracowników pozwanej zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach. Sporadycznie zajmowała się wykonywaniem innych koniecznych prac, w tym związanych z wykładaniem towaru na półkach i czynnościami porządkowymi przy kasie. Przełożeni kontrolowali i nadzorowali pracę K. S.. Pracę wykonywała ona w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, nie mając wpływu na wyznaczony jej czas pracy, wynikający z konieczności zapewnienia prawidłowego, sprawnego funkcjonowania sklepu i zagwarantowania jego obsługi, choć zdarzało się sporadycznie, że kierownik sklepu na jej prośbę dokonywał zmian jej czasu pracy. Pracę K. S. wykonywała osobiście, nie było możliwości, aby wyznaczyła zastępcę.

Pozwana Spółka w całości zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, zarzucając wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: 1) art. 22 § 1 k.p., przez błędną wykładnię i przyjęcie, że sam fakt, iż z reguły osoba zatrudniona na podstawie umowy cywilnoprawnej wyraża zgodę na wykonywanie świadczenia w czasie wskazanym przez drugą stronę przesądza o istnieniu podporządkowania pracowniczego w zakresie wyznaczania czasu pracy przez pracodawcę; 2) art. 65 § 1 i 2 k.c., przez błędne zastosowanie polegające na pominięciu wyrażonych w nim dyrektyw wykładni oświadczeń woli konstytuujących umowy między stronami, a w konsekwencji niewłaściwe określenie przedmiotu umowy; 3) art. 22 § 1 k.p. i art. 737 k.c., przez błędną wykładnię i przyjęcie, że możliwość wiążącego ingerowania przez zleceniodawcę w sposób wykonania świadczenia przez zleceniobiorcę, jaka wynika z art. 737 k.c., jest tożsama z istnieniem podporządkowania kierowniczego, o jakim mowa w art. 22 § 1 k.p.; 4) art. 22 § 1 k.p., przez błędną wykładnię i przyjęcie, że o istnieniu podporządkowania pracowniczego świadczy zapewnienie osobie zatrudnionej na podstawie umowy prawa cywilnego odzieży przez zleceniodawcę, jak również zobowiązanie zleceniobiorcy do przestrzegania procedur i innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie zleceniodawcy; 5) art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 83 § 1 zd. 1 i 2 k.c., przez błędną wykładnię i uznanie, że nieskorzystanie przez zleceniobiorcę z możliwości posłużenia się zastępcą przy wykonywaniu zobowiązania przesądza o pozorności klauzuli umownej przewidującej przedmiotowe uprawnienie; 6) art. 65 § 2 k.c., przez

niewłaściwe zastosowanie oraz nieuwzględnienie i niezastosowanie wyrażonej w tych przepisach normy prawa materialnego polegające na nieuwzględnieniu znanego stronom i zamierzonego przez nie celu i charakteru prawnego zawieranych umów przy ocenie charakteru stosunku prawnego łączącego strony; 7) art. 22 § 1¹ i § 1² k.p., przez niewłaściwe zastosowanie polegające na ich zastosowaniu, wskutek wymienionej powyżej wadliwej wykładni i zastosowaniu innych norm prawa materialnego, w odniesieniu do stanu faktycznego sprawy, mimo że nie doszło do realizacji przewidzianych przez te przepisy przesłanek zastosowania wyrażonych w nich norm.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania przed sądami powszechnymi oraz postępowania kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia bądź też o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do pytania: „czy można *a priori* i bez analizy konkretnych zachowań uznać, że uprawnienia kierownicze przysługujące pracodawcy na podstawie art. 22 § 1 k.c. w stosunku pracy tożsame są z uprawnieniem wierzyciela do wydawania dłużnikowi wiążących wskazań co do sposobu wykonania świadczenia, jakie wywodzone jest z art. 737 k.c. w związku z art. 750 k.c.?” W ocenie skarżącej przy takiej konstatacji każde wskazanie przez wierzyciela, w jaki sposób oczekuje realizacji umowy przez dłużnika powodowałoby, iż nie byłby to stosunek cywilnoprawny, ale prawnopracowniczy. Przy każdej umowie cywilnoprawnej konieczne jest wręcz porozumiewanie się stron i uzgadnianie, konsultowanie lub ustalanie sposobu wykonywania umowy. Ponadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, albowiem Sąd drugiej instancji wydał orzeczenie z rażącym i oczywistym naruszeniem przepisów prawa materialnego, Kodeksu pracy i Kodeksu cywilnego,

przez całkowicie nieprawidłową, widoczną *prima facie*, subsumcję stanu faktycznego, co doprowadziło do uznania, że: 1) skarżąca wyznaczała czas i miejsce pracy K. S. w sposób władczy, charakteryzujący uprawnienia kierownicze pracodawcy względem pracownika; 2) skarżąca kierowała w odniesieniu do K. S. polecenia o charakterze wiążącym dotyczącym wykonywanych przez nią zadań oraz na bieżąco kontrolowała wykonywanie zadań przez K. S.; 3) K. S. wykonywała na rzecz skarżącej pracę w warunkach podporządkowania pracowniczego z uwagi na wykonywanie zadań w odzieży zapewnionej przez skarżącą oraz była zobowiązana do przestrzegania regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie skarżącej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłankach wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., tj. występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr

2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Z kolei odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu skarżąca przedstawiła zagadnienie prawne przez sformułowanie pytania – „czy można *a priori* i bez analizy konkretnych zachowań uznać, że uprawnienia kierownicze przysługujące pracodawcy na podstawie art. 22 § 1 k.c. w stosunku pracy tożsame są z uprawnieniem wierzyciela do wydawania dłużnikowi wiążących wskazań co do sposobu wykonania świadczenia, jakie wywodzone jest z art. 737 k.c. w związku z art. 750 k.c.?” Tymczasem proces odróżniania pracowniczego i niepracowniczego zatrudnienia nie jest ani w judykaturze, ani w doktrynie zagadnieniem nowym. Wykładnia art. 22 k.p. była wielokrotnie przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, tak w kwestii znaczenia nazwy umowy oraz woli stron dla oceny rzeczywistego charakteru danego stosunku prawnego, jak i reżimu wykładni treści zawartej umowy, i ma obecnie ugruntowany charakter. Zgodnie z art. 22 § 1 k.p., przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Z kolei § 1¹ tego artykułu stanowi, że zatrudnienie w warunkach określonych w § 1 jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy, a według § 1², nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1. Z brzmienia art. 22 § 1, § 1¹ i § 1² k.p. wynika, że zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie, czy praca wykonywana w ramach badanego stosunku prawnego faktycznie posiada cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. Z art. 22 § 1¹ k.p. wynika bowiem, że sąd w pierwszej kolejności bada, czy dana praca jest zatrudnieniem w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p., a art. 22 § 1² k.p. stanowi dla pełnej jasności, że w razie wykonywania pracy w warunkach określonych w § 1 tego artykułu nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną. Istotnym sensem regulacji zawartej w § 1¹ i § 1² k.p. jest więc przeniesienie ciężaru badania charakteru stosunku prawnego, w ramach którego praca jest świadczona, z ustalania i wykładni treści umowy

zawartej przez strony na ustalenie faktycznych warunków jej wykonywania. Gdy umowa faktycznie jest wykonywana w warunkach wskazujących na stosunek pracy, to takie ustalenie, a nie treść oświadczeń woli złożonych przy jej zawieraniu, decyduje o charakterze łączącego strony stosunku prawnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 594/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 375; z dnia 3 czerwca 2008 r., I PK 311/07, OSNP 2009 nr 19-20, poz. 258; z dnia 5 maja 2010 r., I PK 8/10, LEX nr 602668; z dnia 24 czerwca 2015 r., II PK 189/14, LEX nr 1764808 czy postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 czerwca 2019 r., II PK 183/18, LEX nr 2685494; z dnia 17 marca 2021 r., II PSK 67/21, LEX nr 3148233). Co więcej, z orzecnictwa wynika, że sąd pracy może ustalić istnienie stosunku pracy nawet wtedy, gdy strony w dobrej wierze zawierają umowę cywilnoprawną, lecz jej treść lub sposób realizacji odpowiada cechom stosunku pracy (por. wyżej powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008 r., I PK 311/07). Ugruntowany jest także pogląd, że wola stron (art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p.) nie może przełamać normatywnej formuły wyrażonej w art. 22 § 1, § 1¹ i § 1² k.p. W rezultacie, woli stron można przypisać decydujące znaczenie dopiero wtedy, gdy zawarta umowa wykazuje cechy wspólne dla umowy o pracę i umowy prawa cywilnego z jednakowym ich nasileniem (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 marca 1965 r., III PU 28/64, OSNC z 1965 r. nr 9, poz. 157 z glosami T. Gleixnera, OSP z 1965 r. nr 12, poz. 253 i S. Wójcika, OSP z 1966 r. nr 4, poz. 86; z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNAPiUS 1999 nr 20, poz. 646; z dnia 28 października 1998 r., I PKN 416/98, OSNAPiUS 1999 nr 24, poz. 775; z dnia 7 września 1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18; z dnia 25 listopada 2004 r., I PK 42/04, OSNP 2005 nr 14, poz. 209; z dnia 11 października 2005 r., I PK 42/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 267; z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 67; z dnia 7 października 2007 r., III PK 38/07, LEX nr 560867; z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, LEX nr 470956; z dnia 27 maja 2010 r., II PK 354/09, LEX nr 598002; z dnia 4 lutego 2011 r., II PK 82/10, LEX nr 817515; z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 323/10, LEX nr 885015; z dnia 24 czerwca 2015 r., II PK 189/14, LEX nr 1764808 z glosą aprobusującą S. Kowalskiego, OSP 2016 nr 6, poz. 89; z dnia 18 lutego 2016 r., II PK 352/14, LEX nr 2004192; z dnia 13 kwietnia 2016 r., II PK 81/15, LEX nr 2026397; z dnia 17

maja 2016 r., I PK 139/15, LEX nr 2057610). Istotne (pomocne) przy kwalifikacji takiej umowy jest też uwzględnienie okoliczności towarzyszących jej zawarciu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1998 r., I PKN 191/98, OSNAPiUS 1999 nr 14, poz. 449). Tym samym nazwa umowy, jak też deklarowana w chwili jej zawarcia treść, ma dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 czerwca 2021 r., I PSKP 18/21 (LEX nr 3223823), zaprezentował pogląd, że treść art. 22 § 1 i § 1¹ k.p. nie ma na celu przełamania zasady *pacta sunt servanda*, a jedynie stanowi ochronę osoby, która, świadcząc pracę faktycznie w warunkach umowy o pracę, została pozbawiona pracowniczego statusu przez pracodawcę wskutek nadużycia przez niego swojej ekonomiczno-organizacyjnej przewagi. Decydujące znaczenie w procesie rozróżniania charakteru stosunku prawnego łączącego strony (podmiot zatrudniający i podmiot zatrudniany) ma sposób wykonywania umowy, a w szczególności realizowanie przez kontrahentów - nawet wbrew postanowieniom umownym - tych cech, które charakteryzują umowę o pracę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2019 r., I PK 122/18, LEX nr 2650721). W zleceniu mogą wystąpić cechy kierownictwa i podporządkowania, choć nie takie same jak w zależności właściwej dla stosunku pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2013 r., II PK 372/12, OSNP 2014 nr 6, poz. 80). Bez wątpienia, o ile również w umowie zlecenia zleceniodawca ma możliwość kontrolowania sposobu wykonywania zlecenia oraz wpływania na miejsce jego wykonywania, to jednak wydawanie bezpośrednich, wiążących poleceń dotyczących bieżącego wykonywania zadań jest cechą charakterystyczną dla kierownictwa typowego dla stosunku pracy. W rezultacie dla oceny zobowiązania pracowniczego drugoplanowe znaczenie ma nazwa umowy oraz deklarowana w chwili jej zawarcia treść. Ważne jest przede wszystkim, w jaki sposób strony kształtują więź prawną w trakcie jej trwania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2020 r., III PK 173/19, LEX nr 3080581). Także w piśmiennictwie wskazuje się, że zgodnie teorią tzw. zobowiązaniowego stosunku pracy dochodzi on do skutku „na podstawie zgodnego oświadczenia woli stron, z których każda jest zobowiązana względem drugiej do świadczenia, a zatem każda

jest zarówno dłużnikiem i wierzycielem jednocześnie, a świadczenia stron stanowią dla siebie ekwiwalent (...). Stosunek pracy ma zatem charakter zobowiązania, ale jest to zobowiązanie prawa pracy, co oznacza, że ma ono cechy szczególne odróżniające go od zobowiązania cywilnoprawnego” (zob. M. Lewandowicz-Machnikowska w: K.W. Baran, Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych, Warszawa 2019, s. 176). W odniesieniu do podnoszonej przez skarżącą kwestii wskazano również, że: „Istota pracowniczego podporządkowania sprowadza się jednak do tego, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, ponieważ to należy do sfery pracodawcy organizującego proces pracy. (...) Inaczej jest w przypadku innych podstaw świadczenia pracy. Z przepisów dotyczących umów cywilnoprawnych wynika, że między stronami np. umowy o dzieło nie tylko nie istnieje stosunek zależności czy podporządkowania (co jest w ogóle cechą zobowiązań cywilnoprawnych), ale ponadto przyjmujący zamówienie działa samodzielnie, nie podlega kierownictwu zamawiającego i nie jest związany jego poleceniami. (...) Nie jest również dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy właściwych dla stosunku pracy.” (M. Lewandowicz-Machnikowska w: K.W. Baran, Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych, Warszawa 2019, s. 184-185).

Również uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej na podstawie, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie ujawniło oczywistej zasadności skargi w powyższym rozumieniu. Uzasadniając oczywistą zasadność skargi kasacyjnej skarżąca wskazała, że Sąd drugiej instancji wydał orzeczenie z rażącym i oczywistym naruszeniem przepisów prawa materialnego, Kodeksu pracy i Kodeksu cywilnego, przez całkowicie nieprawidłową, widoczną *prima facie*, subsumcję stanu faktycznego. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżąca podniosła, że Sądy *meriti* dokonały błędnej wykładni przepisów prawa materialnego, zwłaszcza art. 22 § 1 k.p. i nieprawidłowo przyjęły, że stosunek łączący strony wykazuje cechy charakterystyczne dla stosunku pracy. Sposób motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się w istocie do polemiki z poczynionymi przez Sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub

oceny dowodów. Podkreślić należy, iż Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Okręgowy natomiast w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że „przełożeni kontrolowali i nadzorowali pracę K. S., która pracę wykonywała w czasie wyznaczonym przez pozwaną w systemie dwuzmianowym odpowiednio w godzinach od 7:00 do 14:15 i od 13:45 do 22:00 z 30-minutową przerwą w pracy. K. S. pracę wykonywała osobiście, a pozwana nie dopuszczała możliwości wyznaczenia zastępcy”. Zobowiązanie do osobistego świadczenia pracy jest jedną z cech specyficznych stosunku pracy (por. T. Liszcz, Prawo pracy, Warszawa 2020, s. 117).

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.